

Indstilling

Til Aarhus Byråd via Magistraten
Fra Børn og Unge
Dato 21-12-2023

Produktionskøkkener på Tranbjergskolen, Tilst Skole og Risskov Skole

1. Resume

Den 7. oktober 2020 besluttede byrådet at afsætte 63,7 mio. kr. i 2024-priser til etablering af produktionskøkkener med henblik på at tilbyde nærende måltider.

En ny vurdering viser, at det vil kræve yderligere ca. 50 mio. kr., hvis produktionskøkkenerne skal dække **alle** skoler, dagtilbud og klubber.

Der foreslås en ny ordning, hvor der kun tages udgangspunkt i skolemad.

Byrådet har allerede afsat midler til et produktionskøkken på den kommende skole i Gellerup.

Som et næste led i udrulningen af køkkenerne indstilles etablering af produktionskøkkener på Tranbjergskolen i 2024, Tilst Skole og Risskov Skole i 2026. I alt 10,1 mio. kr.

Det indstilles, at der afsættes et engangsbeløb på 1,2 mio. kr. som tilskud til drift af de tre køkkener i en opstartsperiode med henblik på, at madordningerne kommer godt i gang.

Byrådet vil senere blive præsenteret for en indstilling med forslag til, hvordan de resterende midler afsat til produktionskøkkener kan udmøntes til en skolemadsordning for alle kommunes skoler.

2. Beslutningspunkter

Det indstilles:

At 1) der gives en anlægsbevilling på 10,1 mio. kr. til etablering af produktionskøkkener på Tranbjergskolen, Tilst Skole og Risskov Skole som et led i en udrulning af en skolemadsordning i Aarhus Kommune.

At 2) anlægsbevillingen på i alt 10,1 mio. kr. frigives med 1 mio. kr. i 2024 og 9,1 mio. kr. i 2026 finansieret af anlægsreserven til produktionskøkkener.

At 3) Børn og Unges decentraliserede drift tillægsbevilges 1,2 mio. kr. med rammevirkning i 2024 finansieret fra den afsatte anlægsreserve til produktionskøkkener, som anvendes til et midlertidigt tilskud til drift af de tre køkkener i en opstartsperiode.

3. Hvorfor fremsendes indstillingen?

Byrådet vedtog den 7. oktober 2020 i forbindelse med budgettet for 2021 med tilhørende anlægsinvesteringsplan for 2024-2033 at afsætte 63,7 mio. kr. i 2024-priser til produktionskøkkener med mulighed for etablering af 16 produktionskøkkener.

Køkkenerne skal, jf. anlægsinvesteringsplan for 2024-2033, understøtte muligheden for produktion af nærende forældrebetalte måltider. Der er i forvejen 7 produktionskøkkener¹. Det fremgår af investeringsplanen, at det med de yderligere 16 køkkener skal være muligt at tilbyde måltider på alle skoler, dagtilbud og UngiAarhus. Naboskoler vil som udgangspunkt dele produktionskøkken to og to.

Byrådet har afsat midler til et produktionskøkken på den kommende skole i Gellerup.

¹ Børn og Unge råder over produktionskøkkener på Frederiksberg Skole, Søndervangsskolen, Elsted Skole, Læssøesgade Skole, Skæring Skole, Lisbjergskolen og Mårslet Skole. I alt 7 produktionskøkkener.

Det indstilles, at der etableres tre produktionskøkkener som næste led i udrulningen af en skolemadsordning i Aarhus Kommune.

Byrådet vil blive præsenteret for et forslag til, hvordan de resterende midler afsat fra anlægsreserven til produktionskøkkener kan udmøntes til en skolemadsordning ved de øvrige folkeskoler i Aarhus.

4. Hvilken værdi skabes for borgere og samfund?

Med midler til etablering af produktionskøkkener på Tranbjergskolen, Tilst Skole og Risskov Skole får børn og unge adgang til klimavenlige og nærende måltider, som skaber grundlag for et sundere liv, øget læring og trivsel.

Køkkenerne kan være et læringsrum med potentiale for øget inklusion og styrkede børnefællesskaber, og som også bidrager til madglæde og (mad)dannelse.

Med forslaget bevares køkkenkapaciteten tæt på børnene. Det forventes, at jo tættere produktion og tilberedning af maden er på børnene, desto større tilslutning vil der være til en madordning.

Køkkenerne på skolerne kan komme foreningsliv, lokalområde og borgere til gode.

5. Hvad, hvem og hvordan?

Børn og Unge har udarbejdet en analyse af køkkenkapaciteten på kommunens skoler. Den viser, at det vil kræve mere end de afsatte 63,7 mio. kr., hvis der skal etableres produktionskøkkener, der kan levere mad til alle børn og unge i dagtilbud, på skoler og i fritidstilbud, som forudsat i investeringsplanen. Det skyldes, at køkkener i den størrelsesorden mange steder vil skulle etableres i helt nye rammer, da der ikke er mulighed for så markant en udvidelse i de eksisterende rammer. Derved forventes den nødvendige anlægssum forøget med anslået ca. 50 mio. kr., hvilket bringer den nødvendige samlede anlægssum op på 110-115 mio. kr.

Derfor foreslås en tilpasning i anvendelsen af de 63,7 mio. kr., hvor der etableres køkkener med henblik på at etablere en skolemadsordning i Aarhus Kommune. Byrådet vil på et senere tidspunkt blive præsenteret for et forslag til, hvordan der kan etableres en skolemadsordning, inden for de afsatte midler, for alle byens folkeskoler.

Etablering af produktionskøkkener

Produktionskøkkenerne på skoler vil give skolerne mulighed for selv at producere og levere mad til skolens elever og til naboskole. Fra produktionskøkkenet kan der leveres til dagtilbud og UngiAarhus efter behov og i det omfang, at det er muligt.

Se bilag 1 for evaluering af produktionskøkkener i Aarhus Kommune.

De tre produktionskøkkener etableres med en skolemadsordning for øje, idet der inden for de afsatte midler i investeringsplanen kun kan etableres køkkener i en størrelsesorden, der primært kan håndtere en skolemadsordning. Lidt over halvdelen af dagtilbudsafdelingerne har egenproduktion af mad, og 92 % af alle dagtilbudsafdelingerne har stemt "ja" til den nuværende kommunale madordning ved den seneste afstemning i efteråret 2022.

Det forventes, at UngiAarhus og SFO'er kan få glæde af køkkenerne på skolerne i fritidspædagogiske sammenhænge.

Tilst Skole

Børn og Unge er i forvejen i gang med en modernisering af skolen. Det foreslås, at der etableres et produktionskøkken i den forbindelse, som bidrager positivt ind i en helhedsplan om at udvikle Tilst som område, herunder Tilst Skole.

Tranbjergskolen (Afdeling Grønløkke Allé)

Med henblik på at udnytte den eksisterende kapacitet bedst muligt foreslås det, at køkkenet på Tranbjergskolen genåbnes. Dette taler ind i en "grøn dagsorden", hvor de

eksisterende faciliteter moderniseres frem for at bygge nyt.

Risskov Skole

I forbindelse med et planlagt anlægsprojekt på Risskov Skole foreslås det at etablere et produktionskøkken i nye rammer.

De tre skoler har bidraget med pædagogiske perspektiver på køkkenets organisering og funktion. Der vil fortsat være dialog med skolerne om, hvordan der kan etableres en madordning på de enkelte skoler.

Pædagogiske perspektiver på en skolemadsordning

Køkkenerne hviler på bæredygtigt og pædagogisk grundlag, som skal sikre nærende og klimavenlige måltider, til gavn for børn og de unges trivsel, læring og sundhed. Køkkenerne kan være et vigtigt læringsrum, hvor børn og voksne kan arbejde med mad. Elever kan i forskelligt omfang inddrages i planlægning, produktion og salg af mad. Involvering er medvirkende til understøttelse af fokus på gode og sunde kostvaner, ligesom det understøtter ejerskabet til madordninger og bidrager positivt til elevernes (mad)dannelse.

Involveringen kan foregå direkte og indirekte, hvor læringen i og omkring køkkenet handler ikke kun om madlavning, råvarekendskab eller andet madhåndværk. Det handler også om at skulle samarbejde og producere noget vigtigt for sig selv og for andre. Og om at indgå i et fællesskab med måltidet i centrum.

Se bilag 2 for uddybning af vision for en skolemadsordning i Aarhus Kommune og pædagogiske perspektiver.

Driftstilskud til skolemadsordninger

Der er ikke sikret driftsmidler til køkkenerne. Hverken til de tre indstillede køkkener, til eksisterende madordninger på skoler eller i forbindelse med etablering af de fremadrettede køkkener, som byrådet senere præsenteres en plan for.

Der vil blive udarbejdet en vurdering af permanent driftsøkonomi for alle skolerne samt en tilskudsordning til skolemaden med henblik at reducere ulighed i sundhed, som forelægges for byrådet.

I en opstartsperiode foreslås det, at der anvendes 1,2 mio. kr. til tilskud til drift af en skolemadsordning på de tre indstillede skoler, således at madordningerne kommer godt fra start. Tilskuddet til drift gives i en afgrænset periode. Såfremt skolemadsordningerne skal fortsætte, og der ikke findes permanent finansiering, vil skolerne herefter selv skulle finansiere skolemadsordningen inden for eget budget.

Se bilag 3 for uddybning af drift ved kommunes eksisterende skolemadsordninger.

6. Hvilke ressourcer kræves?

Udgifterne til produktionskøkkenerne på Tilst Skole, Tranbjergskolen og Risskov Skole afholdes inden for den samlede anlægsramme på 63,7 mio. kr. i 2024-priser.

Table 1: Anlægsudgifter til produktionskøkkener (2024-priser, 1.000 kr.)

Anlægsreserven til produktionskøkkener	2024	2025	2026	I alt
Tranbjergskolen	1.000	0	0	1.000
Risskov Skole	0	0	4.300	4.300
Tilst Skole	0	0	4.800	4.800
I alt	1.000	0	9.100	10.100

Finansiering

Udgifterne på 10,1 mio. kr. til produktionskøkkener på Tranbjergskolen, Tilst Skole og Risskov Skole finansieres af anlægsreserven til produktionskøkkener. Udgifterne afsættes med 1,0 mio. kr. i 2024 og 9,1 mio. kr. i 2026.

De 1,2 mio. kr. til midlertidigt tilskud til drift af de tre køkkener finansieres fra den afsatte anlægsreserve til produktionskøkkener.

7. Hvordan følges der op?

Der nedsættes en arbejdsgruppe, som i samarbejde med centrale og decentrale aktører samt øvrige magistratsafdelinger løbende kvalificerer skolemadsordningen.

Der skal undersøges muligheder for finansiering af madordninger ved fonde.

Thomas Medom

/

Tanja Nyborg

Bilag

- Bilag 1: Evaluering af produktionskøkkener i Børn og Unge
- Bilag 2: Vision og pædagogiske perspektiver
- Bilag 3: Drift af køkkenerne og arbejdsgruppe
- Bilag 4: Nøgletal for etablering af køkkener
- Bilag 5: Bevillingsskema

Tidligere beslutninger

Vedtagelse af "Budget 2021-2024" med tilhørende anlægsinvesteringsplan 2024-2034, byrådsmødet den 7. oktober 2020, punkt 1-4.

Vedtagelse af "Anlægsbevilling til ny skole og fritidscenter i Gellerup, Toveshøj og Bispehaven, byrådsmødet den 24. marts 2022, punkt 17.

Vedtagelse af "Modernisering af Tilst Skole og klubtilbud – etape 3, byrådsmødet den 31. januar 2024, punkt 6.
